

OBSAH

Rudolf Lužik: Vuk Stefanović Karadžić a srbská lidová slovesnost 5

SRBSKÉ LIDOVÉ POHÁDKY

Vydání z roku 1853

1. Medvědovič 33 - 2. O čardaku, který nebyl ani na zemi, ani na nebi 38 - 3. Zvířecí řeč 41 - 4. Zlatá jablona a devět pávic 45 - 5. Stojša a Mladen 54 - 6. Čert a jeho učeň 61 - 7. Opravdová práce se neztratí 64 - 8. Saň a carův syn 67 - 9. Had ženich 73 - 10. Ještě had ženich 76 - 11. Komu pánbůh pomáhá, tomu nikdo škodit nemůže 80 - 12. Beran se zlatým rounem 84 - 13. Osud 89 - 14. Kdo je s málem spokojen, dvojnásob je odměněn 95 - 15. Milosrdná snacha a nemilosrdná tchyně 98 - 16. Spravedlnost a bezpráví 100 - 17. Otcovská přísaha 103 - 18. Proč lidé nemají rovná chodidla 107 - 19. Dáblova kouzla a boží moc 109 - 20. Pobratimovy dary 112 - 21. Mnich a čtyři hříšníci 114 - 22. Kopání pokladu 116 - 23. Pěkné šaty na každého platí 118 - 24. Dívka rychlejší než kůň 121 - 25. Dívka vyzrála na cara 123 - 26. Podivný pták 126 - 27. Černý beránek 129 - 28. Carova dcera ovečkou 132 - 29. Tři úhoři 135 - 30. Kouzelný nůž 138 - 31. Podivný vlas 140 - 32. Popelka 143 - 33. Zlá macecha 147 - 34. Macecha a pastorkyně 149 - 35. Ještě macecha a pastorkyně 152 - 36. Jaká služba, taková záplata 156 - 37. Zlá žena 159 - 38. Jednooký obr 162 - 39. Car Trojan má kozí uši 164 - 40. Car Dukljan 166 -

41. Dívka, vdova a rozvedená žena 168 - 42. Jedna loukoť do bláta a druhá z bláta 170 - 43. Matka proklela Solomuna 172 - 44. Lhaní o sázku 174 - 45. Král a pastýř 178 - 46. Kdo je chytřejší, tomu dvojnásob 181 - 47. Dva měďáky 183 - 48. Řemeslo - jistá obživa 187 - 49. Medvěd, prase a liška 189 - 50. Jak se liška vlkovi pomstila 191

Dodatek ve vydání z roku 1870

Pohádky: 50. (1.) Baš-Čelik 195 - 52. (2.) Plešoun 209 - 53. (3.) Železný muž 212 - 54. (4.) Ryba kmotrou 216 - 55. (5.) Carevnina snacha ovečkou 218 - 56. (6.) Vílina hora 221 - 57. (7.) Dívka pták 224 - 58. (8.) Jak se car chtěl oženit se svou dcerou 226 - 59. (9.) Tři prsteny 230 - 60. (10.) Zlá tchyně 232 - 61. (11.) Ještě o zlé tchyni 235 - 62. (12.) Lež má krátké nohy 238 - 63. (13.) Kozel zaživa odřený 244 - 64. (14.) Dobré skutky nejsou nadarmo 247 - 65. (15.) Carova dcera a sviňáček 253 - 66. (16.) Sluníčková matka 256 - 67. (17.) Léč proti kouzlům 259 - 68. (18.) Pepříček 261 - 69. (19.) Carův zeť a okřídlená babka 264 - 70. (20.) Svatý Sava a ďábel 270
Žertovné povídky: 71. (1.) Písek a svatý Petr 273 - 72. (2.) Kdo je? — Nikola! 274 - 73. (3.) Ten vepředu je můj! 275 - 74. (4.) Zeť a tchyně 277 - 75. (5.) Proč jsou Srbové chudí 279 - 76. (6.) Pop a jeho osadníci 280 - 77. (7.) Co je nejbělejší 281 - 78. (8.) Líný slepec 282 - 79. (9.) Zeť u ženiných příbuzných 282 - 80. (10.) Vesničan a pán 284 - 81. (11.) Jak vesničané koupili rozum 285 - 82. (12.) Kotel pošel 286 - 83. (13.) Měch vína a jeho píseň 288 - 84. (14.) Cikáni a pán 289 - 85. (15.) Káva a její černidlo 290 - 86. (16.) Oříšek a pudl 291 - 87. (17.) Když utrácet, tak utrácet 291 - 88. (18.) Žízeň a víno 293 - 89. (19.) Proč se pop utopil 294 - 90. (20.) Jak zlá žena zachránila muže 295 - 91. (21.) Proč svatému Ignácovi říkají Bohonosný 296 - 92. (22.) Nemocný a nemoc 297 - 93. (23.) Hříšník a hloupý zpovědník 298 - 94. (24.) Kmotr a jeho svině 299 - 95. (25.) Čepice a svatebčan 301 - 96. (26.) Je tu ypsilon, ale bochničku ubylo 302 - 97. (27.) Čertova slanina 302 - 98. (28.) Ero z onoho světa 304 - 99. (29.) Co je na světě nejhorší, opilý Srb nebo hladový Turek 306 - 100. (30.) Ero a Turek 307 - 101. (31.) Ero a kadija 308 - 102. (32.) Jak šel mlynář na vojnu 309 - 103. (33.) Bekri-Mujo 311 - 104. (34.) Cikán zůstane cikánem 313 - 105. (35.) Nešťastníkovi pomoci není 314 - 106. (36.) Nevěsta a cikán 314 - 107. (37.) Jak se Kraljević Marko naučil junáctví 315 - 108. (38.) Kdo špatně zavázal pytle? 316 - 109. (39.) Jak se medvěd nechal oklamat 317 - 110. (40.) A co je ti? 317 - 111. (41.) Jak cikán naučil koně hladovět 318

DODATKY

I. Ze Srbského slovníku

112. (1.) Trojan 321 - 113. (2.) Vysoký Stefan 322 - 114. (3.) Marko Kraljević 322 - 115. (4.) Sibirjanin Janko 324 - 116. (5.) Čarodějnice 325 - 117. (6.) Múra 326 - 118. (7.) Osud 327 - 119. (8.) Tříkrálová noc 328 - 120. (9.) Temný kraj 328 - 121. (10.) Babini kozlíci 329 - 122. (11.) Kmotrova sláma 329 - 123. (12.) Kain a Abel 330 - 124. (13.) Kukačka 330 - 125. (14.) Želva 331 - 126. (15.) Cařihrad 331 - 127. (16.) Kopání pokladu 333 - 128. (17.) Gavanovo jezero 333 - 129. (18.) Daň z hlavy 334 - 130. (19.) Polévka z hřebíků 334 - 131. (20.) Čertík 335 - 132. (21.) Zlověstník 335 - 133. (22.) Arcilenoši 336 - 134. (23.) Mrdulja 336 - 135. (24.) Měřičné 337 - 136. (25.) Ty nemáš se mnou soucit 337 - 137. (26.) Lhadla 338

II. Z almanachu »Danica«

138. (1.) Světu se nezachováš 339 - 139. (2.) Poturčí se i delibaša 340 - 140. (3.) Vykládají si svaté písmo 341 - 141. (4.) Veliký recept 341 - 142. (5.) Bačvan a Řek 342 - 143. (6.) Zasloužil si jenom jeden provaz 343 - 144. (7.) Spravedlivý rozsudek 344 - 145. (8.) Spropitné na medovinu 345 - 146. (9.) Nepomoz mi, bože! 345 - 147. (10.) Jak dívka rozsoudila soky 346

III. Ze Srbských lidových přísloví

148. (1.) Z předmluvy 347 - 149. (2.) Že jsem muka prožila, doprostřed jsem se ukryla 348 - 150. (3.) A pročpak syčel na světce? 349 - 151. (4.) A vědí psi o míru? 349 - 152. (5.) Můj dům — moje svoboda! 350 - 153. (6.) Kde jsi zpíval v létě, tam zpívej i v zimě 350 - 154. (7.) To je nám jedno, stejně doma nemáme nic na práci 350 - 155. (8.) Dokud já budu vidět svůj ocas a ty hrob svého syna, nemůže být mezi námi opravdové přátelství 351 - 156. (9.) Radši něco v hotovosti jako pop Kosto 351 - 157. (10.) Cokoliv kdo dělá, všechno dělá pro sebe 352 - 158. (11.) I to pomine! 353 - 159. (12.) Kdo se spálí a neřekne druhému, že polévka je horká, není čestný člověk 354 - 160. (13.) Zlý rok můžeš o holi přeskočit 354 - 161. (14.) Stavěj domy na každém místě 355 - 162. (15.) Žene Turek Kraljeviće Marka 355 - 163. (16.) Já bych ho pustil, ale on nechce pustit mne 356 - 164. (17.) Namydli mě trochu, já nejsem přímo ze Sarajeva, jsem jenom nedaleko odtamtud 356 - 165. (18.) Kde bylo tohle, tam je toho i víc 357 - 166. (19.) Zlý spahija tě připraví o jednu krávu, ale dobrý o dvě 357 - 167. (20.) Dá-li bůh! 358 - 168. (21.) Máme tě svázat? 358 - 169. (22.) Ještě abych ti platil žvýkačné 359 - 170. (23.) Dříve než se poturčí, kdyby si aspoň turban opatřila 359 - 171. (24.) Pomáhám ti říkat hlouposti 360 - 172. (25.) Kdyby tak pánbůh dal! Ale jak já vím... 360 - 173. (26.) Co kdo má, to ať si hlídá 361 - 174. (27.) A spadl jsi z půdy? 362 - 175. (28.) Když dům hoří, ať se aspoň člověk ohřeje 362 - 176. (29.) Dům sice shoří, ale myši aspoň nebudou mít kde bydlet 363 - 177. (30.) Proklet budiž ďábel i jeho jméno! 363 - 178. (31.) Z vrchovatého hrnku není hřích usrknout 364 - 179. (32.) I když je to pánubohu, přece je to hodně 364 - 180. (33.) Krúto, staň se štikou! 365 - 181. (34.) Jen jdi, otče igumene, a o monastýr neměj starosti 365 - 182. (35.) Vyřídil to jako Petronije u Braičů 365 - 183. (36.) Jak cikáni jedli závin 366 - 184. (37.) Udeř, bože, toho, kdo je vinen! 367 - 185. (38.) Polekal se jako cikán v cibuli 367 - 186. (39.) Však také stojí za to! 186 - 187. (40.) Procházela se myš po polici, shodila dolů houbu a ta mi rozbila hlavu 368 - 188. (41.) Hybaj, smrtko, na vnoučátko! 369 - 189. (42.) Pomáhej pánbůh, zlá ženo! 369 - 190. (43.) Kdopak by se nebál zla? 370 - 191. (44.) Okolo, panebože, a ty, čerte, domů! 370 - 192. (45.) Milutinu polovinu 371 - 193. (46.) Dívka a námluvčí 371 - 194. (47.) Je někdy dobře rozumnou ženu poslechnout 372 - 195. (48.) Je někdy dobře i čertovi svíčku zapálit 372 - 196. (49.) Dal-li bůh to, dá i ono 373 - 197. (50.) Sávo, Sávo, sama jsi nezbělela a mne jsi začernila! 373 - 198. (51.) Už je pryč, už je pryč! 374 - 199. (52.) Zlá šelma je medvěd 374 - 200. (53.) Och, lišáku, už jsi dolišačil! 375 - 201. (54.) Je už za devíti horami 375 - 202. (55.) Kůň je sice jednooký, ale my nemáme ani vindru 376 - 203. (56.) Zloděj a včela 376 - 204. (57.) Když víš, co to je, tak co se ptáš? 377 - 205. (58.) Máme dost já i host 377 - 206. (59.) Copak by nebylo v našem carství? 378 - 207. (60.) Zbili mě sice, ale aspoň jsem jim jaksepatří vynadal 378 - 208. (61.) Něco šustlo 379 - 209. (62.) Tohle je přece zeličko! 379 - 210. (63.) Cizí čepice — umaštěná dlaň 380 - 211. (64.) Ty budeš pískat! 380 - 212. (65.) Šťastnému člověku umře žena a nešťastnému kobyly 381 - 213. (66.) Nedá holobrádek Bosnu 381

IV. Z ostatních prací

214. (1.) Derviš a kuchař 382 - 215. (2.) Maso a pak polévka 383 - 216. (3.) Vaření,
pečení 384

POZNÁMKY A VYSVĚTLIVKY

<i>Vydavatelské poznámky</i>	387
<i>Poznámky k ilustrační výzdobě</i>	409
<i>Poznámky k textům</i>	412
<i>Vysvětlivky</i>	430